

ЕСТЕТИЧНІ ТА ЕТИЧНІ ПОГЛЯДИ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

Чорний Р. В.

*кандидат філософських наук,
викладач кафедри суспільних наук*

*Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського
м. Київ, Україна*

Етика та естетика – це дві різні, але пов'язані один з одним галузі філософії. Видатний німецький філософ ХХ ст. М. Хайдеггер (1889–1976) писав про те, що сутність філософії – запитання (завдання питань): запитання світу до людини та людини до світу. Йдеться про так звані вічні питання філософії: що є прекрасне, що є добро? Як правильно жити? Що таке людина? Якою слід бути людині? Чи є в житті сенс і в чому він проявляється? Чи може бути прекрасним людське життя і за яких умов? Чи тотожне прекрасне життя щасливому життю? Чи існує людська свобода і які її межі? Чи є людина тим, чим вона здається астроному, – крихітною грудочкою суміші вуглецю і води, що безсило копошиться на маленькій та другорядній планеті?

Отже, філософія – наука не відповідей, а питань. На жодне із цих питань немає однозначної відповіді, кожне із них має тисячолітню історію. Кращі уми людства, намагаючись їх роз'яснити, створили скарбницю загальнолюдської мудрості [1, с. 6].

Цьому сприяло, передусім, поглиблення методологічних засад, адже принцип поліметодології дає можливість уникнути однобічності в аналізі конкретних естетичних процесів. Поліметодологія, зняття ідеологічних обмежень дали українським естетикам змогу збагатити теоретичну проблематику за рахунок введення в науковий та викладацький процес праць західноєвропейських та американських естетиків, зорієнтувати молодих дослідників на вивчення естетичних засад культури різних регіонів світу.

На межі ХХ–ХХІ ст. українські естетики роблять великий внесок у заповнення «білих плям» як в історії естетичної науки, так і в історії мистецтва. Не залишаються поза увагою й ті проблеми, якими позначена класична традиція естетичної науки: специфіка естетичних процесів, естетична сутність творчості й мистецтва, динаміка розвитку класичної, посткласичної, некласичної естетики, феномен постмодерністської естетики та мистецтва тощо [2, с. 58].

Поняття етики та естетики в сучасному світі набуває важливого значення, особливо з урахуванням розвитку сучасних цифрових технологій. Розглядаючи ці поняття в розрізі філософського дискурсу, можна зробити висновок, що етичні норми, та естетична поведінка, зазнали значних змін в сучасному суспільстві. Відношення до навколишнього світу і спілкування в соціумі XXI століття, набуває рис віртуального життя. Етика та естетика в реальному світі і світі соціальних мереж, це дві абсолютно різні межі сприйняття цих понять. Якщо, в реальному житті людина керується нормами поведінки та впливом зовнішніх факторів, а саме: суспільство, жива комунікація, відповідальність за дії, слова, поведінку, тощо, то в світі віртуальному ці поняття нівелюються. Життя в соціальних мережах, передбачає можливість не дотримання етичних та естетичних норм поведінки.

Основою розвитку сучасної етики та естетики, стає відкриття меж для вільного спілкування, без мовних та культурних обмежень. Предметом етики є мораль як особлива форма ставлення людини до дійсності, до конкретних людей, соціальних груп, до живих природних істот і до цінностей культури. В сучасному філософському дискурсі можна говорити про те, що саме система цінностей зазнала великого впливу зі сторони суспільства XXI століття. Головна ідея і погляди якого, базуються на нормах всюдозволеності, відкритості, трендовості, вихвалювання та знецінення усталених норм поведінки.

Прикладом такої ситуації є поведінка окремих людей, чи певних груп людей, які в своїх соціальних мережах максимально знецінюють норми етикету і моралі, шляхом викладання фото еротичного характеру і вживання ненормативної лексики. Порушується «Золоте» правило моралі – не роби відносно інших того, чого ти не бажав, щоб робили відносно тебе.

Естетика є особливою сферою філософського знання, вона залучає до свого кола такі поняття, як краса, прекрасне, комічне, трагічне тощо. Саме ці категорії дають змогу людині охарактеризувати свої почуття, погляди на ту чи іншу ситуацію, відношення до певних подій і всього того, що відбувається навколо. Сьогодні ми можемо спостерігати, як ці поняття набули іншої інтерпретації, поняття краси і прекрасного стало іншим, наприклад (мода, кінематограф, музика, мистецтво) ці напрямки набули ознак максимальної простоти і мінімальної якості. Музика і кінематограф перестали нести в собі мозкове навантаження, одяг позиціонується як «унісекс», мистецтво замінили фото із соціальних мереж. Трагічність і комічність сучасності, полягає в тому, що розвиток світу, яким би він не був, неможливо зупинити, його потрібно тільки пройти.

Отже, Естетичне та етичне як істотна характеристика людського ставлення до реальності має універсальний характер, тобто його прояви не обмежуються окремими сферами присутності, а так чи інакше спостерігаються в усіх видах людської життєдіяльності, тому існують естетика виробництва, сфери побуту та дозвілля, естетика людського спілкування, соціально-політичних процесів та явищ, естетика духовних та духовно-практичних процесів. У найінтенсивніших формах естетичне проявляється у сферах духовно-практичної діяльності суспільства: в пізнанні, релігії, мистецтві, де духовний зміст визначає матеріальну форму та способи функціонування продуктів духовно-практичної діяльності.

Дослідження естетичних та етичних явищ передбачає розрізнення поняття культури.

Однією із найважливіших для людини сфер проявів естетичного є людське спілкування, яке, завдяки естетичному компоненту стає не лише приємним, а й багатшим за змістом. Серед різних аспектів людського спілкування особливий інтерес та увагу (зокрема у молоді) викликає феномен моди та слідування сучасному стилю життя, що має поліфункціональний характер.

Література:

1. Рассел, Бертран. Історія західної філософії / пер. з англ. Ю. Лісняка, П. Таращука. К. : Основи, 1995. 759 с.
2. Левчук Л. Т., Панченко В. І., Оніщенко О. І., Кучерюк Д. Ю. Естетика : підручник / за ред. Л. Т. Левчук, 2010. С. 500–507.
3. G. W. F. Hegel. Aesthetics. Lecture on fine art. Translated by M. Knox. Published in the United States by Oxford University Press, New York. 1975. P. 123.